

Charta evropského plánování

Creating our futures

ECTP-CEU

European Council of Spatial Planners
Conseil européen des Urbanistes

2013

© ECTP-CEU
© Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
© Ústav územního rozvoje

ISBN 978-80-87318-33-1

Charta evropského plánování

Vize pro evropská města a regiony 21. století

Schválena v Barceloně 22. dubna 2013

ECTP-CEU – Evropská rada urbanistů

(The European Council of Spatial Planners - le Conseil Européen des Urbanistes)

Obsah

Výzva k akci	5
Charta	7
ČÁST A	
VIZE EVROPSKÝCH MĚST A REGIONŮ	
1. Integrovaná a propojená města a regiony	9
2. Sociální soudržnost a propojenost.....	11
3. Ekonomická integrace a propojenost	13
4. Propojenost životního prostředí.....	16
5. Územní integrace: syntéza	19
ČÁST B	
ROLE ÚZEMNÍCH PLÁNOVAČŮ	
Výzvy účinného plánování	23
ČÁST C	
ZÁVAZKY ÚZEMNÍCH PLÁNOVAČŮ V EVROPĚ	
1. Plánovač jako vedoucí subjekt změny se zavazuje	27
2. Plánovač jako vědec je představitelem kvalifikované profese, která se zavazuje.....	28
3. Plánovač jako tvůrce a vizionář se zavazuje.....	28
4. Plánovač jako politický poradce a prostředník se zavazuje	29
5. Plánovač jako správce měst a regionů se zavazuje.....	29
PŘÍLOHA	
Historický kontext	31
Klíčové pojmy	33
Poděkování.....	35
Odkazy	37

Výzva k akci

1. Evropa potřebuje města a regiony, které jsou silné a ve kterých se dobře žije. Územní plánování je proto pro budoucnost Evropy zásadní. Pomáhá udržovat zejména naše sdílené zdroje půdy, vzduchu a vody, které jsou předmětem stále se zvyšujícího tlaku souvisejícího s rozvojem. Pokud chce mít Evropa udržitelný ekonomický rozvoj a čestnou a spravedlivou společnost, vyžaduje to efektivní plánování. Zvláště významnou silou územního plánování je jeho schopnost rozvíjet příležitosti a čelit hrozbám, které vyplývají z nového rozvoje. Je proto dlouhodobé ve svých výhledech, ovšem naléhavé ve svých akcích.
2. Je třeba, aby zásady vytyčené v této Chartě evropského plánování byly přijaty všemi – od vlády, místních úřadů, agentur, občanských společností a nevládních organizací až po soukromý sektor. Tato charta poskytuje společný orientační bod pro všechny, kdo zodpovídají nebo mají moc nad budoucností evropských měst a regionů.
3. Charta evropského plánování je nejen určena profesionálním plánovačům, nýbrž je také výzvou k akci pro všechny, jejichž politiky a programy budou utvářet budoucnost Evropy, jejich měst, regionů a všech dalších oblastí, včetně odlehlejších venkovských a ostrovních komunit. Charta proto obsahuje:
 - společnou vizi a zásady, jimiž se plánovači z celé Evropy zavázali, a které dávají směr jejich jednání, s cílem zajistit větší a trvalejší ucelenost a soudržnost; toho bude dosaženo prostřednictvím rozvíjení sítě měst a regionů, které jsou spojeny na všech úrovních, a s celou společností;
 - sdílenou perspektivu a agendu pro spolupráci všech tvůrců politik a aktérů na všech úrovních občanské společnosti, včetně vlády, podnikatelů, pedagogů, nevládních organizací, zájmových skupin, a zejména jednotlivých občanů.
4. Plánování umožňuje komunitám formulovat strategické vize pro dosažení jejich budoucích cílů. Takové vize mají potenciál mít významné a přímé dopady vytvářející optimální lokality a poskytující udržitelnější budoucnost pro komunity po celé Evropě. Územní plánování pracuje na všech úrovních, od místních plánů až po národní, přeshraniční a evropské rámce.
5. Rozmanitost Evropy se odráží v místní osobitosti a v interdisciplinární povaze plánovací profese napříč Evropou. To zajišťuje, že plánování bere v potaz rozmanitost měst, regionů nebo dalších oblastí ve vztahu k jejich geografii, prostředí, krajině a kultuře. ECTP-CEU (Evropská rada urbanistů) zastupuje plánovací organizace, které pracují v rámci široké škály plánovacích systémů. Tato charta tudíž neprosazuje jeden konkrétní systém, ale zdůrazňuje potenciální hodnotu plánování jako pozitivního nástroje a tvůrčího úsilí v jakémkoli administrativním rámci, uvnitř kterého pracuje.
6. Územní plánovači jsou tedy strážci budoucí Evropy. Prostřednictvím ECTP-CEU provádějí následující trojí agendu podporující Evropu na její cestě k vyrovnání se s výzvami, kterým čelí:
 - prosazovat akce požadované pro zajištění budoucnosti evropských komunit a jejich územního kontextu;
 - vyhledávat spojení s těmi, kdo sdílí společnou věc v plánování budoucnosti Evropy;
 - prostřednictvím svých členů zprostředkovat vizi místním komunitám, městům, regionům a Evropě jako celku.

Charta

7. Jako podklad pro naplnění této agendy připravila ECTP-CEU tuto Chartu evropského plánování. Charta staví na Nové aténské chartě z roku 2003 a identifikuje specifické charakteristiky plánování a jeho potenciál. Snaží se posílit důvěru, soudržnost a solidaritu v územně plánovací praxi.
8. Část A Charty představuje vizi pro budoucnost evropských měst a regionů jako reakci na výzvy, kterým Evropa čelí. Jde o vizi sítě měst a regionů, která:
 - přispěje k blahobytu a ke kvalitě života jejích obyvatel a dalších zainteresovaných subjektů;
 - udrží kulturní bohatost a rozmanitost jako dědictví dlouhé historie;
 - bude úzce propojená prostřednictvím široké škály funkčních, sociálních a kulturních vazeb;
 - bude ve zvyšující se míře konkurenceschopná a usilující o komplementaritu a spolupráci;
 - bude integrovat člověkem vytvořené prostředí s přírodními ekosystémy, přičemž zachová biodiverzitu a zohlední potřebu zabývat se klimatickými změnami.
9. Část B Charty stanovuje úlohy pro územní plánování a plánovače co do poskytnutí vize v souvislosti s hlavními globálními výzvami, kterým Evropa čelí. Existují dlouho zavedené základní principy plánování, které zůstávají platné dnes stejně jako kdykoli v minulosti. V této chartě jsou nicméně posíleny, aby odrážely nové problémy a nová ohniska, která se objevují v první čtvrtině 21. století.
10. Část C Charty evropského plánování stanovuje závazky, které mají evropští plánovači pro naplnění vize stanovené v části A. Profese plánování je těmito závazky sjednocená tak, aby podpořila profesní standardy a sdílenou agendu pro všechny komunity.

ČÁST A

VIZE EVROPSKÝCH MĚST A REGIONŮ

1. Integrovaná a propojená města a regiony

Integrovaní prostorem

11. Během 20. století se plánování neustále vyrovnávalo s ohrožením kvality života v evropských městech a regionech, a to jak ve větších metropolitních regionech (např. Londýn a Paříž), tak v odlehlejších venkovských a ostrovních komunitách (např. Norsko a Malta). Naše městské oblasti trpí úpadkem tradičních průmyslových odvětví, sociální vyloučeností, nezaměstnaností, suburbanizací, úpadkem městských center, kriminalitou, silným znečištěním a degradací životního prostředí. Přestože mají venkovské oblasti kvalitnější prostředí pro život, zakoušejí ekonomické tlaky, které jsou často spojeny se ztrátou základních služeb a přístupu k veřejné vybavenosti.
12. Tyto trendy jsou ve městech i na venkově umocněny globalizací a rostoucí kulturní stejnorodostí.
To vyvolává nové rozvojové tlaky a narušování místní identity. V důsledku toho má současný stav měst a regionů Evropy daleko k ideálu. Čelí výzvám, které vyžadují lepší propojení aktivit vlády, komunit a obchodních zájmů.
13. Integrace bude dosaženo prostřednictvím sítí měst, z nichž mnohé budou překračovat státní hranice v rámci evropského kontinentu a jeho sousedů. Integrované město a region vyžadují citlivost, pokud jde o spojení zastavěného a přírodního prostředí. Vyžadují také účinná a efektivní spojení mezi jednotlivými městskými aktivitami, sítěmi infrastruktury a informačními a komunikačními technologiemi.
14. Tato Charta evropského plánování tudíž podporuje vizi Evropy založenou na integrovaných a propojených městech a regionech, které jsou dobře dostupné pro všechny, kdo zde žijí, pracují a zavítají na návštěvu, a které jsou propojeny i globálně. Tato vize je cílem, ke kterému jsme se my, plánovači Evropy, zavázali, cílem, kterého lze při správě a rozvoji měst a venkova dosáhnout společným úsilím všech zainteresovaných subjektů.

Integrovaní časem

15. Naší vizí je budoucnost Evropy, která je propojená též s její minulostí. Evropská města a regiony se vyznačují dlouhými dějinami vývoje a úzce odrážejí charakteristiky institucionálních, kulturních, sociálních a ekonomických struktur svých obyvatel. Místní osobitost a identitu vytvářejí historie a rozmanitost.
16. Minulost poskytuje neocenitelné lekce do budoucna, pokud jde o problémy, kterých je nutno se vyvarovat, a o příležitosti, které je možno vytvořit.
 - Města a regiony si musejí udržet svou osobitost a snížit tendenci stávat se stejnorodými a jejich městská forma formou fragmentovanou.
 - Lidské aktivity se musejí vyskytovat uvnitř městského jádra – tendence k suburbanizaci ničící venkovské a přírodní oblasti musí být zvrácena.

- Musí být vybudována nová dopravní a technická infrastruktura, avšak nikoli tak, aby podporovala rozptýlení činností a nespojila udržitelné druhy dopravy.
 - Musejí být podporovány zavedené komunity, které by již neměly být pohlcovány neurčitou městskou masou tak, aby ztrácely svou identitu a charakter.
- 17.** Existuje mnoho aspektů současného městského života, které udržujeme, kterých si ceníme, a které bychom rádi předali budoucím generacím. Klíčovým problémem našich stávajících měst je omezená propojenost, a to nejen ve fyzickém smyslu, ale i ve vztahu k časovým vazbám multikulturních kořenů, které vytvořily naši vlastní identitu a místní osobitost. Zatímco rozšiřujeme naše fyzická spojení napříč prostorem, musíme stanovit způsoby, jak zachovat naši kulturní osobitost napříč časem.

2. Sociální soudržnost a propojenost

Sociální rovnováha

- 18.** Naší vizí je Evropa, která propaguje sociální spravedlnost prostřednictvím soudržnosti a propojenosti. Budoucí blaho lidstva vyžaduje, aby lidé byli považováni za individuality s lidskými právy, jež musejí být chráněna, ale také za lidi v kontextu komunit, do kterých patří. To je důležité vzít v úvahu při integraci měst a regionů v Evropě, které potřebují vyvážit zájmy společnosti jako celku s potřebami a právy menšin a jednotlivých občanů.
- 19.** Narůstající sociální nerovnosti jsou ještě zhoršovány neregulovanými trhy a globalizací. Pro poskytnutí vyššího stupně bezpečnosti a bezpečí měst, regionů a dalších oblastí je zapotřebí větší sociální soudržnosti. Ta musí jít nad rámec multikulturality. Větší propojenost poskytne kupříkladu širší škálu ekonomických a pracovních příležitostí pro všechny obyvatele, kteří zde žijí a pracují. Zároveň zajistí spravedlivější přístup ke vzdělání, zdravotní péči a dalším sociálním službám. Pro řešení těchto sociálních problémů je nutné vyvinout nové přístupy ke governanci a k zapojení komunity, které zahrnou všechny zájmové strany. Bez toho nebudou účinně řešeny sociální problémy spojené s nezaměstnaností, chudobou, vyloučeností a kriminalitou.

Kulturní rozmanitost

- 20.** S rostoucími trendy směřujícími k integraci evropského kontinentu se města a regiony potřebují profilovat jako skutečně multikulturní a vícejazyčné. Nová spojení zvýší mobilitu a potenciál pro integraci. Tuto propojenost je nutné spravovat s citlivostí ke kultuře tak, aby bylo lidem umožněno udržet si své sociální, kulturní a historické dědictví a charakter, ale také hrát plnohodnotnou roli při rozhodnutích, která ovlivní jejich sociální a fyzické prostředí. Bez citlivosti nedosáhneme takového typu kulturní a sociální integrace, který vyváží potřebu udržet rozmanitost spolu s povzbuzováním integrace a společných hodnot a vizí pro sdílená místa a krajinu.

Zapojení komunity a zplnomocnění

- 21.** Současné systémy městské správy jsou často omezeny názory vlivných obyvatel nebo aktérů se silnými obchodními zájmy. To má za následek, že přednost získávají lobbistické skupiny. Evropská města a regiony potřebují brát do budoucna větší ohled na potřeby a blaho všech sociálních skupin. To přesahuje možnosti současných místních obyvatel nebo právně zaručených zájmů. Je nutné rozeznat potřeby přehlížených a vyloučených skupin (např. zahraničních pracovníků s nízkou kvalifikací), stejně jako vysoce mobilních odborníků (bydlících v dané lokalitě krátkodobě nebo i dlouhodobě). Musí tak ale být učiněno s citlivostí vůči reakcím místních zavedených a endogenních komunit a s citlivostí na dopady na kvalitu jejich života.
- 22.** Je potřeba zavést nové systémy zastoupení a participace:
- poskytování nových forem přístupu k informacím;
 - propagování většího zapojení sítí „aktivních občanů“;
 - podporování místní demokracie a zplnomocňování komunit.
- Takové akce pomohou všem obyvatelům a zainteresovaným subjektům uplatnit svůj hlas a zapojit se do smysluplné a opravdové účasti na utváření své budoucnosti. Zapojit se do procesů územního plánování vyžaduje též dostatek času, aby mohly být ustaveny sociální vazby, a aby bylo toto zapojení usnadněno.

- 23.** Všem skupinám musí být dána příležitost ukázat, jak mohou přispět ke zlepšení celé komunity a přidat hodnotu prostřednictvím svých dovedností a znalostí. To je v souladu s „Lipskou chartou“ (2007) a s „Toledskou deklarací“ (2010), které kladou důraz na význam zapojení urbanistů a zdůrazňují jejich nezbytnou roli (kromě jiných faktorů jako jsou majetkoprávní vztahy, finanční podílníci, obyvatelé a veřejné úřady) jako součást „městské aliance“, potřebné pro znovuvytvoření existujícího města.

Propojení generací

- 24.** Měnící se rovnováha mezi různými věkovými skupinami stárnoucí evropské populace přináší nové a narůstající sociální výzvy. Ty musejí být řešeny nejenom ve smyslu sociálním a ekonomickém, ale také zřízením odpovídajících sítí komunitní podpory a infrastruktury. To zahrnuje i plánování pro důchodce a seniory, kupříkladu pokud jde o snadnou dostupnost a správu veřejných prostranství.

Sociální identita

- 25.** Identita jednotlivců je silně spojená s identitou jejich měst a regionů. V charakteru měst a regionů různých částí Evropy je velká rozmanitost. Každé město a region má svou vlastní kulturní a sociální rozmanitost, která je obohacována zaváděním nových identit způsobených přistěhovalectvím.
- 26.** V integrovaném městě a regionu dodává výměna mezi kulturami prostřednictvím komunikace a postupného splynutí městskému životu mnohem větší bohatost a rozmanitost. To zase zvyšuje jeho celkovou atraktivitu jako prostředí vhodného k bydlení a jako místa pro práci, vzdělávání, obchod a volný čas.

Cestování, doprava, mobilita a dostupnost

- 27.** Územní plánování integrovaného města a regionu zahrnuje plnou integraci politik dopravy a využívání území. Ty musejí být doplněny nápaditým urbanistickým návrhem a usnadněným přístupem k informacím. Jednoduchá mobilita a přístup budou spolu s větším výběrem způsobu dopravy zásadním prvkem městského života, například prostřednictvím lepší informovanosti nebo virtuálního přístupu umožněného novými technologiemi.
- 28.** Efektivní, příjemná, udržitelná a ekonomická spojení mezi lokalitami musejí minimalizovat přepravní vzdálenosti základního zboží a služeb. Vyžaduje to poskytování různých dopravních systémů pro obyvatele, zboží a informace. Úspory energie, využívání místních zdrojů zboží a služeb, to vše bude respektovat životní prostředí. Na místní úrovni je nutné rozvinout technologie a řízení dopravy pro snížení závislosti na užívání soukromých vozidel. Na strategické úrovni usnadní lepší spojení a zlepšení intermodální výměny ve městech a regionech rozvoj evropské dopravní sítě.

Bydlení, vybavenost a služby

- 29.** Bydlení a služby se pro uspokojení potřeb současných a budoucích občanů budou muset stát dostupnějšími – jejich poskytování bude pružně uzpůsobeno nově se objevujícím potřebám. Bude poskytováno více možností bydlení za dostupné ceny, doprovázené vzdělávacími, komerčními, kulturními a rekreačními zařízeními a službami. Ty musejí být podporovány občanům dostupnými provozními náklady a doplňovány silnou motivací pro komunitní identitu, vlastnictví a bezpečnost.

3. Ekonomická integrace a propojenost

30. Ekonomické aktivity evropských měst a regionů jsou silně propojeny. Tato vzájemná závislost může pozitivně ovlivnit produktivitu a zvýšit globální konkurenceschopnost. To ale také znamená, že jsou potenciálně citlivé a zranitelné co do měnících se místních a vnějších podmínek, které mají původ v nestabilitě globální ekonomiky. Podle naší vize bude Evropa podporovat silnou a udržitelnou ekonomickou konkurenceschopnost.

Globalizace a regionální specializace

31. Ekonomické aktivity jsou ovlivňovány kombinací dvou hlavních sil: globalizací a místní nebo regionální specializací. Nové ekonomické aktivity jsou v narůstající míře založeny na znalostech – jak výroba, tak služby používají inovativní technologie. Zároveň narůstá poptávka po specializovaných produktech a službách spojených s konkrétními tradičními výrobními metodami a s typickými místy jejich vzniku.
32. V tomto ekonomickém kontextu se regionální vliv měst stává rozsáhlejší, jelikož se vzdálenosti dojíždky a působnost trhů, kterým slouží, zvětšují. Nadto se místní ekonomiky národně i mezinárodně ve zvýšené míře spojují s ekonomikami dalších měst a regionů. Města proto již nemohou být plánována samostatně. Meziměstská spolupráce a konkurence se stávají normou a velké regiony hlavní ekonomickou hybnou silou Evropy.
33. Proto musí být nalezena rovnováha mezi místními a vnějšími faktory, které v současnosti způsobují tyto změny. To je strategická výzva pro evropská města a regiony. V této souvislosti jsou pro každé jednotlivé město nebo region rozhodnutí o potenciálních ekonomických výhledech zásadní. Nezbytný je zde plánovaný přístup k vyhodnocení budoucích možností týkajících se místních potřeb a ekonomické identity, stejně jako požadavků vyplývajících z globálních faktorů.
34. To musí být v rovnováze s potřebou úspor energie, s integrací městských a příměstských oblastí, s obnoveným přístupem k podpoře obnovitelných zdrojů energie, s úlohou zemědělství a lesnictví a s podporou nezbytné zelené infrastruktury a ekosystémů. Navíc je zapotřebí, aby bylo uznáno zvláštní postavení malých a oddělených komunit, jakými jsou evropské ostrovy, například co do jejich citlivosti vůči změnám na trhu a jejich omezeného prostoru pro dosahování úspor, kterých je možno dosáhnout jinde.

Konkurenční výhody

35. Konkurenční faktory ovlivňující ekonomické aktivity jsou velmi různorodé a jsou zkombinovány v každém městě různými způsoby. Zahrnují kulturní a přírodní dědictví, přítomnost vzdělaných a kvalifikovaných pracovních sil, příjemné okolní prostředí a krajinu, jakož i strategickou polohu. Budoucí rozvoj evropských měst a regionů nesmí být na úkor jejich ekonomické různorodosti, nýbrž ji musí udržet.
36. Významných konkurenčních výhod lze dosáhnout využitím kulturních a přírodních kvalit měst a podporováním jejich jedinečnosti a rozmanitosti. Poskytování příjemného, zdravého a bezpečného prostředí pro život a práci navíc značně posílí atraktivitu měst pro budoucí ekonomické aktivity a pomůže zvrátit homogenizační dopad globálních aktivit.

- 37.** Úspěšné město nebo region proto využívá toho nejlepšího ze svých stávajících charakteristik pro posílení své ekonomické pozice. Musí se neustále přizpůsobovat tak, aby si v rámci vyvíjejícího se prostředí udrželo své výhody. Je potřeba neustále sledovat trendy a pravidelně zkoumat budoucí scénáře, aby bylo možné předvídat a vhodně reagovat na pozitivní i negativní vlivy.

Propojená města a regiony

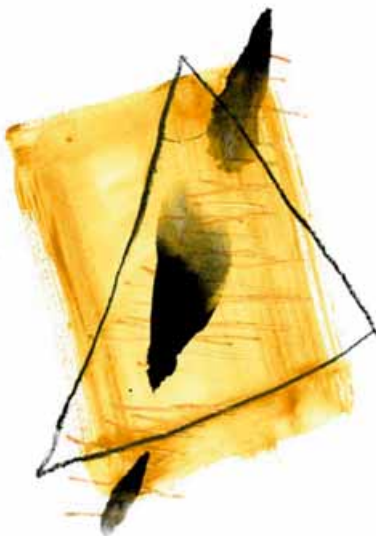
- 38.** Města a regiony musejí v zájmu zachování a zvýšení svých konkurenčních výhod spolupracovat. Výsledná spolupráce se bude lišit podle místních okolností, kupříkladu:
- asociace podobně specializovaných měst, která funkční a organizační spoluprací dosahují viditelnosti, velikosti a produktivity potřebné pro globální konkurenceschopnost;
 - propojení měst s různými specializacemi směřující k vzájemným dodávkám se specializací určující přidělování veřejných projektů mezi tato města; nebo
 - síť měst propojená pružným systémem výměny zboží a služeb či sdílející společné ekonomické a/nebo kulturní zájmy pro posílení svého profilu, a tím své konkurenční výhody.
- 39.** Takové sítě měst a regionů, propojující se různými způsoby, určí distribuci, rozvoj a sílu ekonomických aktivit po celé Evropě. To má též zvláštní význam pro metropolitní správu a integrovaný přístup k investicím do venkova.

Metropolitní rozměr

- 40.** Evropa je konfrontována nejen s rychlou mírou urbanizace, ale i s růstem městských celků. Atraktivita městských oblastí je posilována globální konkurencí. To vedlo ke vzniku přibližně sta metropolitních oblastí v Evropě, ve kterých žije přes 60% evropské populace. Tato úzce propojená seskupení měst a městeček tvoří hnací sílu změny v Evropě – jsou ohniskem ekonomického rozvoje, sociálních výzev a environmentálních tlaků.
- 41.** Pokud jde o pohyb lidí, zboží a kapitálu, je intenzita výměny motorem ekonomického a kulturního rozvoje měst. To kdysi nahrávalo koncentraci městských prostorů, ale nové komunikační a dopravní systémy a správní opatření vedou k rozšíření metropolitních oblastí a ke vzniku velkých městských regionů. Rozměr metropolí je výzvou pro tradiční koncepci města jako volně stojící entity, nicméně nelze připustit, aby tyto trendy byly řízeny pouze tržními silami nebo krátkodobými ekonomickými výhodami bez výsledku v podobě velkých sociálních a environmentálních nákladů. Na ostatních kontinentech vede rychlá a neudržitelná urbanizace ke vzniku velkých regionů, ve kterých jsou sociální a environmentální náklady podřízeny ekonomickému růstu. To je v rozporu s politikami uplatňovanými v Evropě.
- 42.** Evropská města nicméně musejí zůstat konkurenceschopnými. To vyžaduje dva druhy činností. Na jedné straně pozvednutí historické městské krajiny jako nezbytné součásti konkurenční výhody Evropy, jelikož kulturní kapitál přispívá k formování ideje občanství a k vytváření hodnot. Na straně druhé jsou zapotřebí nové formy městské správy, které poskytnou účinnou institucionální kapacitu pro udržení konkurence a zároveň budou chránit dědictví našich měst a regionů. Toho bude nejlépe dosaženo plánováním na úrovni metropole.

Vzdálenější venkovské a ostrovní komunity

- 43.** Vedle uznávaných priorit městského rozvoje je nezbytné identifikovat specifické potřeby venkovských komunit. Mnoho venkovských oblastí se v narůstající míře stává součástí městského zázemí. Je nutné pojmenovat potřeby těchto venkovských komunit, zvláště pokud jde o dostupné bydlení pro místní obyvatele. Existují ale také vzdálenější komunity, které jsou méně dostupné z hlediska zaměstnání, služeb vyššího řádu (např. nemocnice a vyšší vzdělávání) a dalších příležitostí v rámci městských oblastí. Zvláště ostrovní komunity přidaly výzvy týkající se nákladů a dopravy.
- 44.** Tradiční venkovské činnosti v odlehlejších oblastech upadají a existují lokality s vysokou nezaměstnaností, kde je situace ještě ztížena jejich relativní odlehlostí. V určitých oblastech existují velké problémy a omezení v souvislosti s životním prostředím. Ty jsou často umocněny sociálními a ekonomickými podmínkami, které je nutné řešit zlepšením místní vybavenosti a lokální potřeby bydlení a zaměstnání. Tyto oblasti jsou nicméně klíčovou součástí budoucnosti Evropy, například ve výrobě potravin a v zajišťování přírodních zdrojů (např. produkce minerálů a dřeva), stejně jako v podpoře cestovního ruchu. Územní plánování je nezbytné pro podporu integrovaného přístupu k budoucnosti evropských venkovských komunit.

4. Propojenost životního prostředí

Udržitelný rozvoj

45. Vztah mezi lidmi a jejich životním prostředím je zásadní. Buduje sdílenou identitu a kvalitu života, která je založena na sdíleném kulturním a přírodním dědictví. Jde o spojení zdraví, životního stylu, kvality života a udržitelného využívání našich ekosystémů, krajiny, přírodních a veřejných prostranství a energie.
46. Udržitelný rozvoj proto vyžaduje udržování, posilování a vytváření přírodních zdrojů, které jsou v našich městech, nebo které pro ně poskytují služby. Patří sem:
- moudré využívání zdrojů, zvláště neobnovitelných přírodních zdrojů půdy, vzduchu a vody;
 - pečlivá správa zdrojů založená na skutečných potřebách, a ne pouze na poptávce zákazníků, snížení spotřeby podporováním nejlepší praxe v oblasti opětovného využívání a recyklace zdrojů;
 - ochrana měst před znečištěním a degradací tak, aby si mohla udržet kvalitu svého životního prostředí;
 - bezprecedentní úroveň efektivity ve výrobě a využívání energie s prioritou narůstajícího využívání obnovitelných zdrojů energie;
 - soběstačný přístup v zacházení a v opětovném využívání odpadních produktů, eliminování vývozu odpadu do jiných komunit doma nebo v zahraničí.

Podpora zdraví a kvality života

47. Správa životního prostředí a praktické používání zásad udržitelnosti povedou k celkově zdravějším městům. Města a regiony proto musejí být plánovány tak, aby poskytovaly příležitosti pro zdravější život, například pokud jde o životní podmínky nebo aktivity. Do budoucna je nutné odstranit zdravotní rizika pocházející z jedovatých látek, které se nacházejí v potravinách, jsou součástí průmyslových procesů, odpadních vod, emisí z dopravy nebo z jiných materiálů. Města také potřebují dostupná veřejná prostranství, zelenou dopravu a patřičné podmínky k bydlení, aby mohla podporovat zdravější životní styl a kvalitu života. Tato opatření musejí být doplněna širokou řadou zdravotnických a sociálních služeb, které jsou dostupné všem občanům, s důrazem na prevenci.

Ekosystémy

Udržování ekosystémů není jen zdrojem lidského blahobytu, ale také nezbytným předpokladem našeho přežití. Musí být chráněna a zabezpečena biodiverzita, přičemž je třeba mít na mysli, že lidé jsou její součástí. Kvalita životního prostředí je také hlavním faktorem pro zaručení sociální a kulturní soudržnosti a přispívá k ekonomické konkurenceschopnosti.

- 48.** Citlivý přístup musí být uplatněn také při minimalizaci rizik a dopadů, které by mohly vzniknout z přírodních katastrof. Například řeky, potoky a záplavová území vyžadují spravovat zóny povodí tak, aby byly zmírněny vlivy záplav a jiných extrémních meteorologických jevů způsobených změnami klimatu a špatným inženýrstvím. Povodňové škody se podaří zvládnout omezením městského rozvoje v rizikových oblastech prostřednictvím vhodného využití území. Je třeba zvýšit rozlohu lesů a zelených oblastí ve městech a kolem nich, aby byly schopny hrát hlavní úlohu ve zlepšování kvality ovzduší a ve stabilizaci půdní eroze a teplotních rozdílů. Katastrofické účinky zemětřesení budou zvládnány pomocí ochranných opatření pro stávající a nové budovy.
- 49.** Ekologické myšlení by proto mělo být teorií a praxí plánování, výzkumem a vzděláváním rozvíjeno tak, aby počítalo s ekonomickou hodnotou přírodních zdrojů, biodiverzity, energií, vody a nakládání s odpady, a zmírnilo tak účinky již dnes patrných klimatických změn.

Krajina

- 50.** Krajina má zásadní význam pro kvalitu a rozmanitost evropské kulturní identity, ekologie, životního prostředí a společnosti. Její ochrana, správa a plánování přispívají ekonomice všech měst nebo regionů. Krajina je vnímána lidmi v jakékoli části regionu a její charakter je výsledkem vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů.
- 51.** Krajina je důležitým faktorem kvality života, blahobytu jednotlivců a společnosti v městských i venkovských oblastech, v degradovaných oblastech, stejně jako ve vysoce kvalitních lokalitách. Krajina je proto výrazem rozmanitosti sdíleného multikulturního a přírodního dědictví.
- 52.** Sjednocený a všezahrnující přístup ke krajině v politikách plánování je nezbytný pro zajištění její kulturní, environmentální, sociální a ekonomické hodnoty. Musí být začleněn do každé politiky, která má možný přímý nebo nepřímý dopad na krajinu. Aktivní zapojení veřejnosti do rozvoje krajiny, participativní demokracie, je klíčovým faktorem pro zajištění, aby politiky rozvoje krajiny měly podporu veřejnosti.

Přírodní dědictví a dědictví veřejných prostranství

- 53.** Všem musí být poskytnuta příležitost žít a pracovat v blízkosti dobře udržovaných prvků kulturního a přírodního dědictví. Navíc je zapotřebí jednotlivé zdroje přírodního a kulturního dědictví zachovat a pozvednout. Toto dědictví zahrnuje mimo jiné archeologická naleziště a památky, tradiční čtvrtě, parky, náměstí a další otevřená prostranství, vodní prvky (jezera, řeky, mokřady a mořská pobřeží) a přírodní rezervace.
- 54.** Všechny takové prvky jsou nezbytnými součástmi lidského prostředí. Územní plánování je účinným nástrojem pro ochranu a zlepšování těchto prvků a zároveň prostředkem pro rozvíjení nových veřejných prostranství a pro obnovu poškozené krajiny, která propojuje městské struktury a zmírňuje negativní dopady neřízené urbanizace.

Energie

- 55.** Pro uspokojení potřeb 21. století, zejména pokud jde o dopravu a obytné budovy, musejí být používány nové formy energie, získané z neznečišťujících a obnovitelných zdrojů. Navíc je zapotřebí vysoce účinných zařízení a systémů dodávání energie, například využívání nových technologií k výraznému snížení spotřeby energie. Takové inovace budou mít velice pozitivní vedlejší účinky v omezení znečištění vzduchu, skleníkových plynů a změn klimatu.

5. Územní integrace: syntéza

56. Kulturní, sociální, environmentální a ekonomická soudržnost jsou jádrem územního plánování. Územní plánování takovouto spojitost poskytuje. Naší vizí pro Evropu je územní integrace našich měst a regionů směřující k maximalizaci výhod, pokud jde o:
- kulturní rozmanitost;
 - sociální soudržnost a solidaritu;
 - environmentální propojenost;
 - ekonomickou integraci.

Územní propojení

57. Prostřednictvím pečlivého územního plánování a dalších vhodných politických zásahů budou posíleny vzájemné vazby ve městech a regionech. Nezbytné funkce měst, jejich center a dalších klíčových uzlů budou udržovány a zlepšovány – komunikace a sítě veřejné dopravy jim musejí účinně sloužit a udržovat jejich vitalitu. Zároveň budou účinně chráněny evropské přírodní oblasti, krajina a ekosystémy. Zelená infrastruktura pomůže řídit a podporovat městský rozvoj a propagovat povědomí o jejich hodnotě.
58. To také udrží a zvýší blahobyt a atraktivitu evropských měst a regionů, což přispěje zlepšené kvalitě života pro všechny. Existuje řada politik, opatření a zásahů, ve kterých by měl plánovač hrát klíčovou roli. Jde zejména o:
- znovuoživení urbanistického návrhu směřujícího k ochraně a zlepšení veřejných prostranství (např. ulic, náměstí, pěších stezek a „zelených koridorů“);
 - obnovení degradovaných nebo špatně naplánovaných míst a budov;
 - opatření usnadňující vznik míst pro setkávání a příležitostí pro komunitní bydlení, přístup ke kulturním volnočasovým a rekreačním zařízením;
 - opatření pro zajištění pocitu bezpečnosti jednotlivce a komunity;
 - vytvoření „skvělých“ lokalit inspirovaných specifickým geniem loci a posilujících rozmanitost a jedinečný charakter krajiny;
 - zachování a správu všech významných prvků přírodního a kulturního dědictví.
59. Tyto pozitivní zásahy budou v každém městě nebo regionu řešeny různými způsoby v závislosti na místních kulturních, sociálních, environmentálních a ekonomických podmínkách. Zároveň se s postupným vývojem správních a sociálních struktur zvýší soudržnost uvnitř evropského kontinentu a v celoevropském měřítku budou postupně integrovány plánovací směrnice. Tento proces umožní široce akceptovat společné cíle pro evropská města a regiony, jejich rozmanitost a jedinečný charakter.

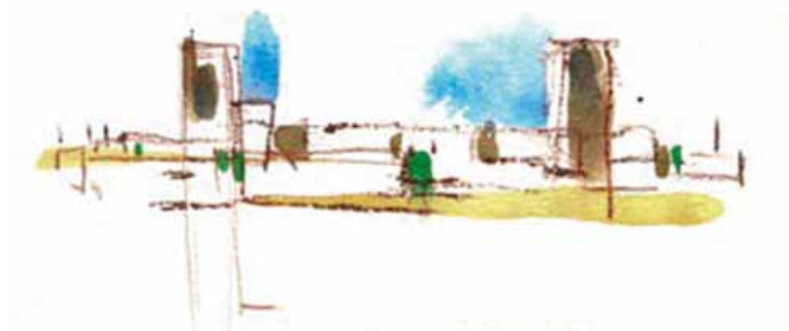
Evropské územní plánování

60. Budoucí rozvoj Evropy musí:
- být řízen hodnotami založenými na rovnosti a spravedlnosti;
 - zahrnovat všechny občany a zohledňovat jejich místní potřeby a přání;
 - být udržitelný ve svých dopadech na přírodní a lidské ekosystémy;
 - být integrován napříč hranicemi a mezi sektorálními zájmy.

- 61.** Územní plánování je praktickým vyjádřením těchto koncepcí. Umožňuje rovné příležitosti pro občany a podniky tak, aby bylo využito co nejvíce z jejich potenciálu, ať už se nacházejí kdekoli. Kvůli této sjednocující povaze má územní plánování potenciál koordinovat politická opatření způsobem citlivým k potřebám místních komunit. Je založeno na řadě zásad pro harmonický, vyvážený, účinný a udržitelný územní rozvoj. Vychází z „Řídících principů trvale udržitelného územního rozvoje evropského kontinentu“ (2002), z „Evropských perspektiv územního rozvoje“ (1999), z „Lipské charty“ (2007) a z „Toledské deklarace“ (2010).
- 62.** Územní plánování je ve své povaze zaměřeno na konkrétní činnosti. Je prostředkem k dosažení rovnosti mezi občany a k nejlepšímu využití územní rozmanitosti Evropy, což zejména v době celosvětových turbulencí představuje značnou komparativní výhodu. Umožňuje rozumné využívání půdy, ovzduší a vodních zdrojů. Je životně důležité pro ekonomickou budoucnost Evropy. Ztělesňuje princip subsidiarity. Podporuje tím ekonomickou a sociální soudržnost, neboť přenáší zásady vyváženého a udržitelného rozvoje do praktických činností pro jednotlivá města a regiony.
- 63.** Evropské politiky ovlivňují ekonomickou konkurenceschopnost, sociální podmínky a environmentální životaschopnost všech evropských měst a regionů. Bez účinného územního plánování by ale byl budoucí ekonomický rozvoj Evropy nevyvážený, zvýšil by sociální nerovnosti a narušil naše životně důležité ekosystémy. Územní plánování proto musí být zakotveno v plném rozsahu evropských politik tak, aby mohlo efektivně uplatňovat své principy v rozhodování o území na všech úrovních. To umožní:
- silnější polycentrický rozvoj a inovace tím, že umožní propojení měst prostřednictvím společného rozvojového plánování směřujícího k dosažení ekonomické vyváženosti aglomerací;
 - podporu integrovaných investic do venkova – integrované vize pro městské a venkovské oblasti, které identifikují nové formy partnerství a správy a poskytnou odpovídající veřejně prospěšné služby;
 - celoevropskou regionální spolupráci založenou na strategických plánech pro poskytování přiměřené kapacity infrastruktury a rozvoje udržitelnějších sítí infrastruktury;
 - soudržný rámec pro posílení a rozšíření transevropských sítí (TEN);
 - komplexní přístup k transevropskému řízení rizik, včetně dopadů klimatických změn;
 - odolnější struktury pro podporu ekologických a kulturních zdrojů, ucelenou správu přírodních a kulturních hodnot v celé Evropě prostřednictvím rozvojových rámců soustředěných na přírodní oblasti (např. vodní nádrže a ekosystémy).
- 64.** V evropských městech a regionech také roste vzájemná závislost mezi různými vládními úrovněmi a různými oblastmi veřejné politiky, stejně jako mezi členskými státy EU a sousedními zeměmi. Klíčové výzvy, kterým Evropa čelí, proto vyžadují užší spolupráci mezi státy, regiony, městy všech velikostí a mezi sektorovými politikami na všech příslušných úrovních. Územní plánování je nejúčinnějším prostředkem usnadnění této spolupráce a může dosáhnout rozumného, inkluzivního a udržitelného růstu a územní soudržnosti v Evropě, zvláště v metropolitních oblastech.

Územní integrace: přístup k územní syntéze

- 65.** Územní integrace při posuzování úkolů a nastavování politik vyžaduje aktivní a participativní přístup k navrhování, ke komunikaci a k monitorování. Požadovaný přístup záleží na tom, kdo je do něj zapojen, na fázi plánovacího procesu a na plánovacím nebo politickém kontextu. V některých situacích je žádoucí či nezbytný neformální a více experimentální přístup. Nicméně tyto zásady platí, ať už územní plánování zahrnuje rozšíření města, městský rozvoj, nová rozšíření, novou infrastrukturu, regeneraci lokalit, obnovu, místní iniciativy či jednotlivé projekty.
- 66.** Plánovací aktivity a zásahy se uplatňují ve všech typech oblastí: v obytných oblastech, historických centrech, ve vnitřních městech, v obchodních centrech, komerčních oblastech, průmyslových oblastech, přístavech, v turistických a rekreačních lokalitách, na zelených plochách, v městských parcích, ve venkovských oblastech na okraji měst i v dopravní infrastruktuře a sítích. Takové činnosti zvyšují kvalitu nebo kvantitu těchto komunálních aktiv. Zabývají se ochranou kvality, snížením nebo zvýšením kvantity, zajištěním kvality a kvantity a řízením obou. Řeší stimulaci nebo dosažení čistšího vzduchu, půdy a vody, snížení produkce odpadů a znečištění, využívání zdrojů a energie, lepší možnosti pro flóru a faunu, zelenou ekonomiku a zásobování zelenou energií, využívání udržitelných forem dopravy, zapojení všech příslušných aktérů a účast veřejnosti.
- 67.** Pro dosažení integračního, otevřeného, participačního a interaktivního procesu vedoucího k územní soudržnosti je nutné plánovat soudržné socioekonomické nebo environmentální oblasti. Je proto důležité zhodnotit a rozeznat, kde správní oblasti nejsou totožné s oblastmi, v nichž lidé hledají práci nebo bydlení, nebo ve kterých podnikají či žijí, a plánovat je kooperativně s oblastmi přilehlými. Podobně tam, kde jsou správní rozhodnutí týkající se plánování roztržštěná, je nezbytné, aby všechny zainteresované subjekty byly součástí rozhodovacího procesu, nikoli pouhými konzultanty a neměly by mít povoleno nezúčastnit se rozhodovacího procesu. Výsledný integrační přístup umožní řádné vyhodnocení silných stránek a výzev pro danou oblast, definování reálných příležitostí a scénářů a konečně i stanovení optimální politiky pro budoucí rozvoj dané oblasti, ať už na místní nebo na strategické úrovni.

ČÁST B

ROLE ÚZEMNÍCH PLÁNOVAČŮ

Výzvy účinného plánování

Prostorová integrace

- 68.** Zásady územního plánování jsou ukotveny v teorii a praxi plánování po celé Evropě. Tyto zásady, které jsou základem části A této charty, je třeba neustále přeformulovávat a posilovat, aby odrážely nově se objevující témata. Dvacáté první století čelí novým prioritám a zaměřením politik vzhledem k hlavním globálním výzvám. Patří mezi ně výzvy související s rychlým nárůstem urbanizace, rostoucí chudobou a neúprosnými změnami klimatu, jež tvoří základ agendy pro plánovače na celém světě. Bez účinného plánování nebude existovat žádná dlouhodobá územní vize pro rozvoj Evropy.
- 69.** Dnes je více než kdy jindy zapotřebí, aby plánovači byli otevření, aby dokázali uplatnit hodnotu územního plánování, a aby se snažili mít vliv na širší plánovací komunitu (například na neziskové organizace a soukromý sektor) a na vlády. Ostatní organizace, např. Evropská agentura pro životní prostředí v oblasti kvality života ve městech, a Rada Evropy – Evropská konference ministrů zodpovědných za prostorové a regionální plánování (CEMAT) v oblasti územní demokracie, se také snaží uznat úlohu účinného plánování coby rozhodující činnosti pro zajištění své agendy. Tyto cíle podporují politiky Evropské unie směřující k větší územní soudržnosti. Jsou řešeny také v Radě Evropy. Jakékoli rozšíření EU změní geografickou rovnováhu evropského kontinentu. Územní soudržnost vyžaduje účinné plánování na všech úrovních napříč evropským kontinentem.
- 70.** Výzvou je vytvořit takovou územní soudržnost, která by měla praktický smysl a zahrnovala pojmy rozmanitosti a víceúrovňové správy. Patří sem vědomí, že plánování musí reflektovat souhru ekonomických a sociálních systémů v různých, ale přesto vzájemně na sebe působících měřítcích. To vyžaduje přeformulování koncepce polycentricity s flexibilním územním uspořádáním.
- 71.** V procesu rozhodování je třeba vytvořit prostor pro občany a vyvážit technokratické a neformální důkazy s informacemi, které vycházejí ze znalostí místních komunit. Toho nelze dosáhnout politikami a cíli aplikovanými shora dolů a používanými jednotně ve všech oblastech. Je třeba užívat specifických přístupů a opatření zaměřených na konkrétní místo, aby se tak zohlednila odlišnost míst a regionů, a je nutné se odklonit od jakéhokoli stereotypního přístupu k tvorbě politik. Vyžaduje to rovněž nové formy zapojení se, které povedou k programu sdílenému všemi stranami.
- 72.** Kontext, ve kterém je realizováno územní plánování, nicméně podléhá mimořádnému množství změn. V evropských souvislostech existují klíčové faktory, které mění plánovací prostředí:
- a.** Celosvětová hospodářská krize způsobila, že byla dána přednost programům pro zajištění pracovních míst a růstu. Klíčovým problémem nicméně bylo spoléhání se na ne-regulované volné trhy nebo na špatně strukturované financování rozvoje. Proto je potřeba větší stability usměrňované hospodářskou politikou, které bude dosaženo odklonem od systému založeného na monetárním oceňování zboží a služeb, přechodem

k systému založenému na reálné ekonomické hodnotě zdrojů a aktiv a transparentní finanční struktuře. To bude spojeno s účinnějšími prostředky produkce, které budou muset být použity způsobem, jenž udrží rovné podmínky. Řádné strategické plánování je proto nezbytné pro zvládnání výkyvů trhu, které způsobily mnohé urbanistické problémy.

- b.** Změny klimatu jsou přednostním zájmem. Dosažení zásad vytyčených v naší vizi v části A, které se vztahují ke kompaktním městům a regionům, vyžaduje silnější kontrolu nad probíhajícím nežádoucím vysokým tempem zabírání půdy, které způsobuje nekontrolované rozrůstání měst a geograficky rozptýlený rozvoj. Pro zvládnání narůstající environmentální zranitelnosti měst a regionů bude zásadním podporování odolnosti a místní soběstačnosti. Proto je zde potřeba odklonu od spoléhání se výhradně na funkční zónování. To musí být doplněno integrovanými plánovacími politikami ovlivňujícími poptávku (např. měnicími neudržitelné vzorce chování). Místní odborná veřejnost a politické vedení by neměly čekat, až národní vláda převezme iniciativu ve vypořádávání se se změnami klimatu. Změnu musejí řídit místní akční plány.
- c.** Ekosystémy, na kterých závisí naše ekonomiky a komunity, zejména naše vodní cykly a půdní systémy, jsou ve velkém ohrožení. Ochrana a správa biodiverzity a krajiny se musejí stát běžnou součástí plánovací činnosti. Integrace plánování měst a venkova, zvláště pokud jde o správu ekosystémových služeb (např. zdrojů vody a výroby potravin), je proto pro plánování důležitým novým paradigmatem.
- d.** Tlak na veřejné výdaje na blahobyt a služby obecného zájmu ohrožuje dosažitelnost územních plánů. To způsobuje mimo jiné rizika:
 - ztráty odborných znalostí v plánování;
 - neschopnosti zajistit požadovanou infrastrukturu;
 - možného zastarávání plánů.

Úloha pro územní plánovače

- 73.** Územní plánování je interdisciplinárním oborem, který zahrnuje různé odborníky a aktéry v komplexních procesech. Úloha plánovače reaguje na vývoj ve společnosti a na zákony a plánovací politiky. Ty se v jednotlivých zemích liší podle různých politických a sociálních rámců, ve kterých jsou plánovači zapojeni, ať už jako vizionáři, technokrati, manažeři, poradci, učitelé nebo instruktoři.
- 74.** Od ostatních disciplín se územní plánování odlišuje svým prvořadým zaměřením na zájmy společnosti jako celku, na sídlo nebo region coby entitu a na dlouhodobou budoucnost. Územní plánovači jsou povinni chránit obecný zájem a místní demokracii. Mají-li naplnit svou klíčovou úlohu vůdčích subjektů změn ve společnosti vedoucích k udržitelnější a bezpečnější budoucnosti evropského kontinentu, je jejich vlastní nezávislost a objektivita nezbytná.
- 75.** Územní plánovači analyzují, navrhují, implementují a monitorují rozvojové strategie, podpůrné politiky, programy a klíčové projekty. Podobně jako představitelé ostatních disciplín přispívají k odbornému vzdělání a k výzkumu tak, aby vzdělávání setrvalo reflektovalo současné i budoucí požadavky. Plánovači se aktivně zapojují do různých fází a stupňů plánovacích procesů, i když nemohou být rovnocenně zapojeni do všech těchto činností zároveň.

- 76.** Plánování se netýká výhradně přípravy plánů. Je rovněž součástí politického procesu majícího za cíl vyváženost všech důležitých zájmů (veřejných i soukromých) tak, aby vyřešilo protichůdné požadavky na prostorové a rozvojové programy. To ukazuje na význam úlohy plánovače coby prostředníka. Zprostředkovatelské a vyjednávací schopnosti plánovačů se stávají čím dál důležitějšími.
- 77.** Úloha plánovače bude tedy náročnější než byla kdykoli předtím. Bude vyžadovat zvýšené dovednosti v navrhování, syntéze, řízení a správě, vedoucí k podpoře a vedení veřejných plánovacích procesů během všech jejich fází. Bude také vyžadovat vědecký přístup, dosažení společenského dialogu a dohod, které dokážou rozpoznat individuální rozdíly i politickou povahu rozhodnutí, a které povedou k implementaci, řízení a k permanentnímu monitorování a revizím plánů a programů.
- 78.** Skutečným nebezpečím pro veřejnou politiku je její krátkodobá a fragmentovaná perspektiva. Zpravidla to ústí v dočasná řešení a ve vytváření dalších problémů z dlouhodobého hlediska. Vládní instituce budou potřebovat větší míru odborného poradenství v oblasti plánování, mají-li respektovat udržitelný pohled na řešení problémů a společnou správu,

ČÁST C

ZÁVAZKY ÚZEMNÍCH PLÁNOVAČŮ V EVROPĚ

Závazky

Plánovači musejí udávat směr v provádění změn, které jsou zapotřebí pro tvorbu a správu měst a regionů. Výzvy 21. století vyžadují, aby plánovači přijali závazky coby vůdci změn, političtí poradci, návrháři, správci měst a vědci. Tyto závazky stanovují hodnoty, které plánovači přijímají, a odrážejí je v poskytování poradenství politikům a veřejnosti, ve snaze dosáhnout vize a uplatňovat zásady vytyčené v této Chartě. Zavazují se také dodržovat „Kodex profesionálního chování evropských plánovačů“ ve všech svých činnostech.

1. Plánovač jako vedoucí subjekt změny se zavazuje

- udržovat ducha „Evropských perspektiv územního rozvoje“, s cílem vytvořit společnou územní vizi udržitelného rozvoje evropského kontinentu, a dodržovat „Řídící principy trvale udržitelného územního rozvoje evropského kontinentu (Rada Evropy – konference ministrů Rady Evropy zodpovědných za územní a regionální plánování – CEMAT);
- implementovat potřebné úmluvy a mezinárodní dohody do národních zákonů (zemí Rady Evropy), respektovat „Řídící principy trvale udržitelného územního rozvoje evropského kontinentu“ a charty plánování v celé Evropě;
- připravovat strategické plánovací rámce, které vysvětlí evropské směrnice, budou integrovat evropské, národní, regionální, městské a venkovské politiky a programy, a které poskytnou jistotu pro plánování místních komunit;
- zajišťovat komplexní a aktuální místní plány pro všechny komunity v Evropě;
- propagovat „Evropský program pro městskou obnovu“, který poskytne městům a regionům novou prosperitu a udržitelný ekonomický rozvoj, a který vytvoří základ naší úspěšné společné budoucnosti;
- podporovat strategie, politiky a programy pro větší „regionální odolnost“ v boji proti zranitelnosti měst a regionů vůči vlivům rychlé urbanizace, změnám klimatu, chudobě a rostoucí nerovnosti;
- podporovat větší soběstačnost při zajištění vody, energie a potravin;
- reagovat na demografické a ekonomické změny, tlaky a požadavky, které z nich vznikají, pokud jde o strukturu a o složení komunit, jejich věkový profil, etnické složení, kulturní potřeby a ekonomické aktivity;
- integrovat evropské strategie využívání území a strategie dopravy a infrastruktury do rozvoje transevropské dopravní sítě a začleňovat je do jiných důležitých programů.

2. Plánovač jako vědec je představitelem kvalifikované profese, která se zavazuje

- analyzovat stávající rysy, trendy a scénáře s ohledem na širší geografický kontext, dlouhodobé potřeby a řízení požadavků tak, aby osobám s rozhodovací pravomocí, zainteresovaným subjektům a veřejnosti poskytl úplné, jasné a přesné informace;
- při přístupu k relevantním údajům zohledňovat evropské indikátory;
- rozvíjet metody, které umožní syntézu formálních a neformálních informačních rámců, včetně zdrojů poznání vycházejících z komunity a kulturních zvyklostí;
- neustálým profesním rozvojem udržovat odpovídající znalosti současné filozofie, teorie, výzkumu a praxe plánování;
- přispívat ke školení a vzdělávání, podpoře a vyhodnocování vývoje profese plánování v celé Evropě a uvádět teorii do praxe;
- povzbuzovat široké zapojení se do konstruktivní kritiky teorie a praxe plánování a sdílet výsledky zkušeností a výzkumu tak, aby přispíval k rozvíjení znalostí a schopností plánování.

3. Plánovač jako tvůrce a vizionář se zavazuje

- přemýšlet napříč dimenzemi, vyvažovat místní a regionální strategie v kontextech sítě metropolitních regionů Evropy a širších globálních trendů;
- identifikovat formy a vzory ekonomického, environmentálního, sociálního a kulturního udržitelného rozvoje, který povede k územní soudržnosti;
- rozšiřovat výběr a příležitosti pro všechny, akceptovat vlastní odpovědnost za lepší kvalitu života, zvláště za potřeby znevýhodněných skupin a osob;
- usilovat o ochranu a posílení celistvosti přírodního prostředí a souvisejících ekosystémů, o dodržování urbanistických návrhů a snažit se zachovat dědictví přírodního a zastavěného prostředí pro budoucí generace;
- vypracovávat alternativní, místně zaměřená řešení specifických problémů a výzev, vyhodnocovat kapacity a dopady, řídit požadavky na spotřebu (např. cestování a hustota využití území), posilovat místní identitu a kulturní odlišnosti a přispívat k jejich implementačním programům a studiím proveditelnosti;
- vyvíjet a vypracovávat vize územního rozvoje, které by odhalily příležitosti pro budoucí rozvoj měst nebo regionů, a které by integrovaly plánování města a venkova;
- identifikovat optimální pozici plánu nebo projektu v rámci příslušných (mezi-) národních sítí měst a regionů (přemýšlej místně, jedne globálně);
- přesvědčovat všechny zainteresované subjekty, aby sdílely společnou a dlouhodobou vizi pro Evropu, vizi, kterou má jejich země, provincie, město nebo region, vizi, která přesahuje jejich individuální zájmy a cíle.

4. Plánovač jako politický poradce a prostředník se zavazuje

- respektovat zásady subsidiarity a rovnosti v procesu rozhodování, v plánovaných řešeních a v jejich implementaci prostřednictvím efektivní účasti veřejnosti v procesu rozhodování;
- podporovat občanská sdružení, seznamovat je s návrhy, cíli, dopady, problémy, a poskytnout jim plány a řešení, to vše v rámci funkčního a efektivního rámce správy území;
- navrhovat a vypracovávat operativní legislativní nástroje pro zajištění efektivity a sociální spravedlnosti a environmentální udržitelnosti v územních politikách;
- usnadňovat smysluplný dialog mezi místními úřady, subjekty s rozhodovací pravomocí, ekonomickými subjekty a jednotlivými občany, s cílem koordinovat rozvoj a zajistit územní kontinuitu a soudržnost;
- spolupracovat se všemi stranami a koordinovat tuto spolupráci tak, aby konflikty byly řešeny jasnými rozhodnutími, připravenými pro příslušné a nezávislé orgány;
- usilovat o vysokou úroveň komunikace k zajištění znalostí a porozumění mezi budoucími uživateli, včetně užívání interaktivních prostředků, pro usnadnění veřejné debaty a společného porozumění navrhovaným řešením a procesům rozhodování;
- zajistit implementaci tří úrovní participativní demokracie (informace, účast a zpracování řešení) tak, aby bylo dosaženo podpory místních i globálních plánovacích politik;
- podporovat postavení, vliv a potřebu angažovanosti a podporovat politiky na různých geografických úrovních.

5. Plánovač jako správce měst a regionů se zavazuje

- k procesům územního rozvoje přijímat přístupy strategického managementu, spíše než sloužit byrokratickým správním požadavkům;
- dosahovat účinnosti přijatých návrhů, zohledňovat ekonomické, environmentální, sociální a kulturní aspekty udržitelnosti;
- zvažovat zásady plánování a cíle „Evropských perspektiv územního rozvoje“ i dalších relevantních dokumentů Evropské unie a strategických dokumentů Rady Evropy tak, aby byly sladěny evropské strategie a politiky s místními a regionálními návrhy;
- koordinovat různé územní úrovně a různé sektory a zajistit tak spolupráci, zapojení a podporu všech správních orgánů a územních samosprávných celků;
- povzbuzovat partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem vedoucí k zvýšení investic, vytvoření pracovních míst, zajištění kvality života a k dosažení sociální soudržnosti;
- pozitivně těžit z evropských fondů a z dalších zdrojů povzbuzováním účasti místních a regionálních úřadů v rámci programů a projektů územního plánování spolufinancovaných z Evropské unie;
- pravidelně sledovat a revidovat plány tak, aby byly přizpůsobeny nepředvídaným výsledkům, novým problémům a aktualizovaným projektům, navrhovat řešení nebo opatření a zajišťovat nepřetržitou zpětnou vazbu mezi plánovací politikou a její implementací.

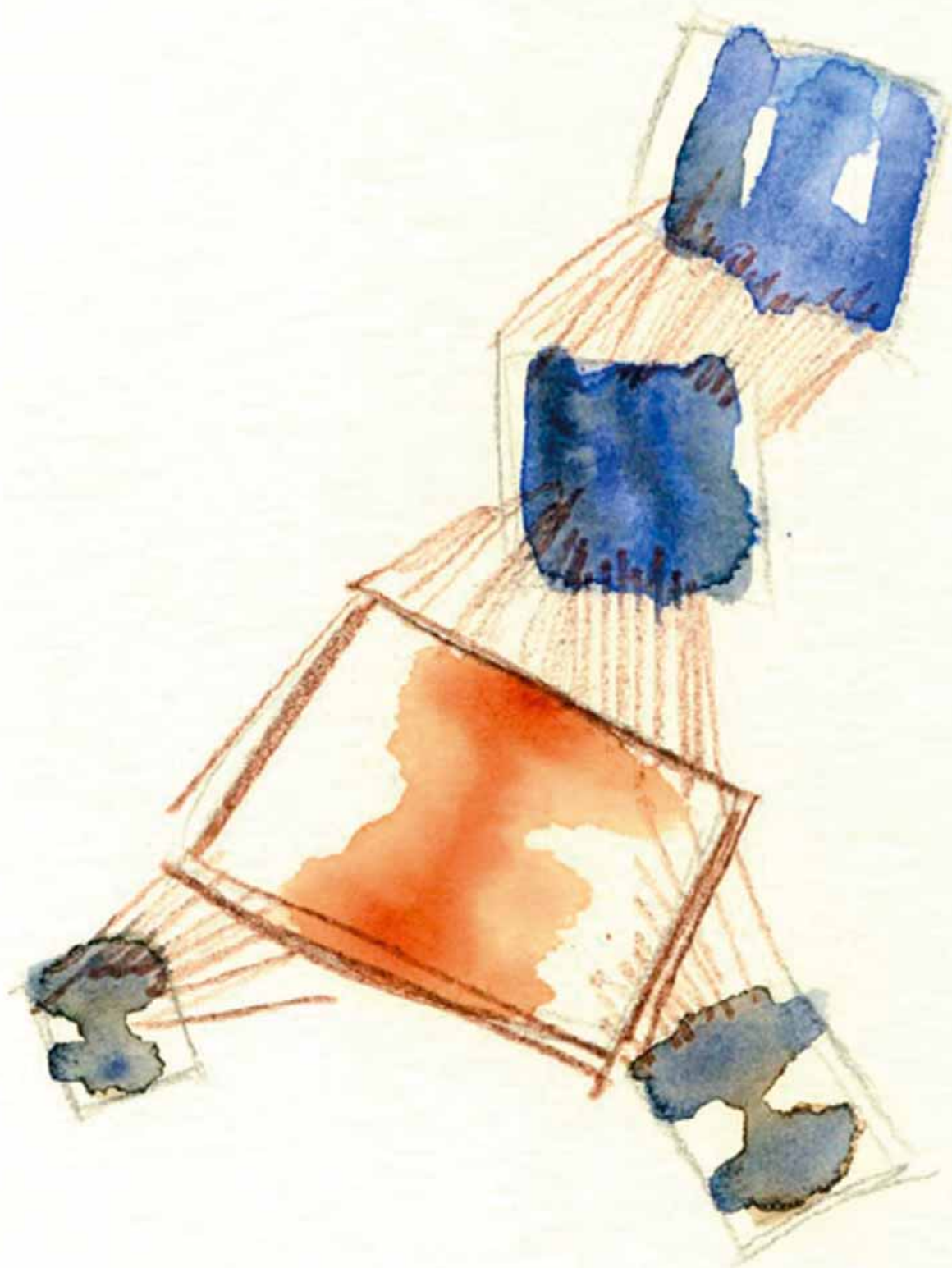

PŘÍLOHA

Historický kontext

Nová aténská charta byla přijata Evropskou radou urbanistů (ECTP-CEU) v květnu 1998 na mezinárodní konferenci konané v Aténách. Na této akci bylo rozhodnuto, že ECTP-CEU bude chartu revidovat a každé čtyři roky aktualizovat. Proto byla v červenci 2003 zaktualizována a označena jako Nová aténská charta 2003. Další aktualizace byla provedena v roce 2010. Připravena byla zvláštní pracovní skupinou v rámci Rady. To vyústilo ve vytvoření Istanbulského dodatku k Chartě z roku 2003. Tato Charta evropského plánování spojuje Istanbulský dodatek s Chartou z roku 2003 a materiál dále aktualizuje.

Je důležité porovnat charty ECTP-CEU s původní Aténskou chartou z roku 1933, která obsahovala normativní pohled na to, jak by se města s vysokou hustotou obytných a pracovních oblastí propojených vysoce efektivním systémem hromadné dopravy mohla vyvíjet. Nová charta a tato revize se zaměřují na obyvatele a uživatele města a na jejich potřeby v rychle se měnícím světě. Nabízí vizi propojených měst a regionů, kterou lze dosáhnout plánováním a za pomoci územních plánovačů ve spolupráci s dalšími profesemi. Přijímá nové systémy řízení a způsoby zapojování občanů do rozhodovacích procesů, přičemž využívá výhod nových forem komunikace a informačních technologií. Zároveň jde o realistickou vizi rozlišující mezi těmi aspekty městského rozvoje, ve kterých plánování může uplatnit skutečný vliv, a těmi, kde má omezenější úlohu.

Klíčové pojmy

Pro usnadnění pochopení textu zde vysvětlujeme význam klíčových užívaných pojmů:

- a.** Město (polis, civitas): lidské sídlo s určitým stupněm konzistence a soudržnosti. Nejde tedy pouze o obvyklé kompaktní město, ale také o propojená města, městské sítě a městské regiony.
- b.** Prostorové / územní (používáno v kombinaci s rozsahem, perspektivou, plánováním a rozvojem): koordinované utváření prostoru v různých měřítcích, od místních po regionální, národní, kontinentální; včetně pozemků, lidí a jejich aktivit*.
- c.** Plánovač: odborník zapojený do organizace a správy využívání prostoru, specializovaný na přepis teoretických koncepcí do územní formy a do přípravy plánů.
- d.** Spojení (nebo propojenost / propojitelnost): funkční a provozní vztahy prvků – v tomto případě hlavně měst v jejich širší definici.
- e.** Síť: pružná entita sestávající z propojených jednotek s některými společnými vodítky a schopností reagovat selektivně a koordinovaným způsobem.
- f.** Integrace: organizace systému prvků založeného na společných principech a rozvíjejícího silný pocit jednoty.

* Poznámka překladatele: anglický výraz „spatial planning“ překládáme jako „územní plánování“, jelikož je toto spojení v české terminologii obvyklé. Přesnější překlad je „prostorové plánování“, které zahrnuje širší problematiku, ale tento výraz u nás doposud není zcela běžný.

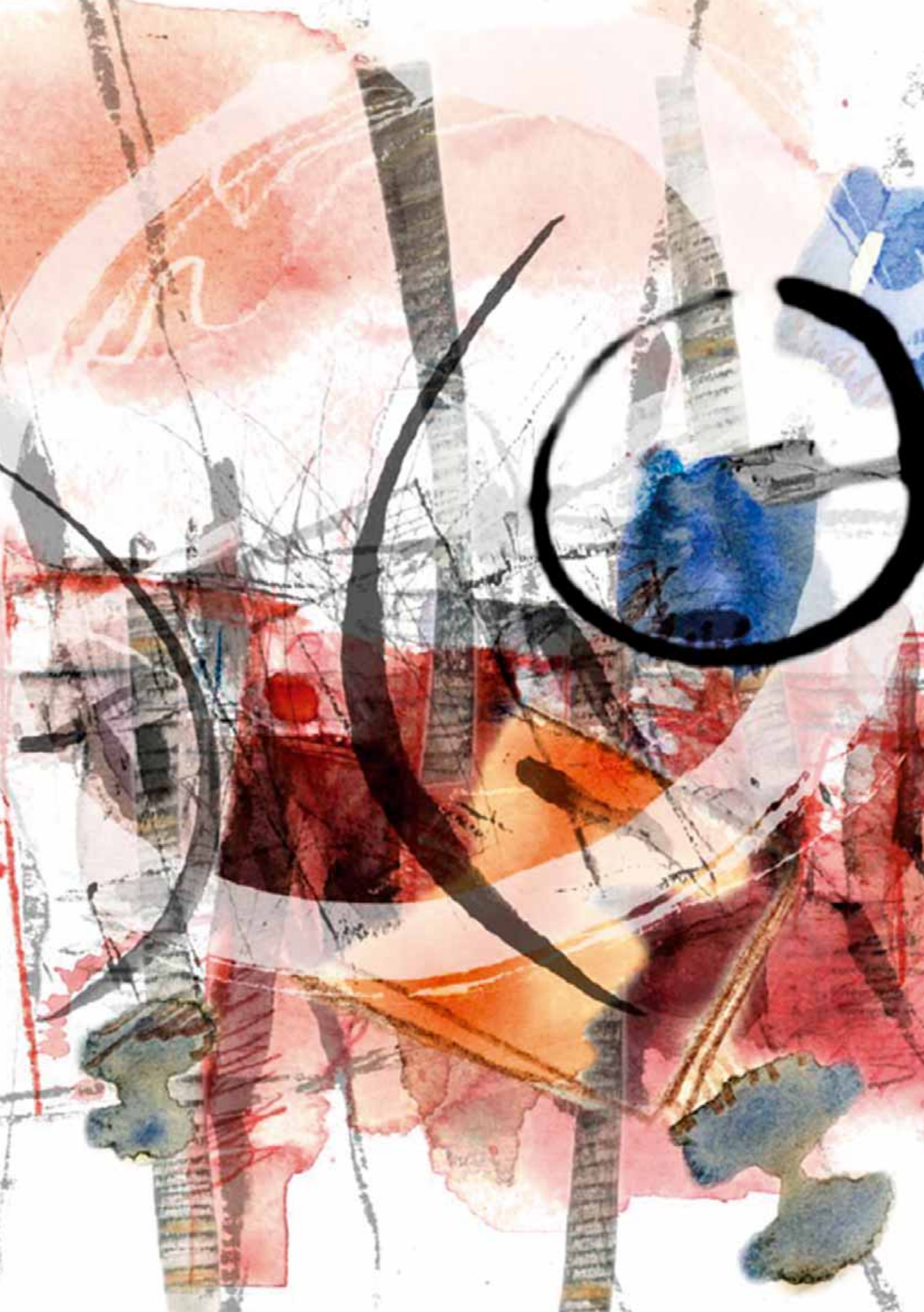

Poděkování

ECTP-CEU děkuje Pracovní skupině Charty, do které patří Vincent Goodstadt (v roce 2013 předseda), Paulo V. D. Correia (koordinátor aktualizace charty v roce 2003 & čestný předseda ECTP CEU) a Luc-Émile Bouche-Florin (čestný předseda ECTP-CEU).

ECTP-CEU také děkuje za cennou podporu následujícím osobnostem: Dominique Lancrenon (SFU), João Teixeira (AUP), Ignacio Pemán (AETU), Henk van der Kamp (IPI), Bruno Clerbaux (CUB), Julian Hills (sektretariát ECTP-CEU), Judith Eversley (RTPI), Lucy Natarajan (UCL).

ECTP-CEU děkuje panu Yves Fauvelovi, malíři a grafikovi, který ilustroval tuto chartu.

Odkazy

Zkus to takhle (Try it this Way)

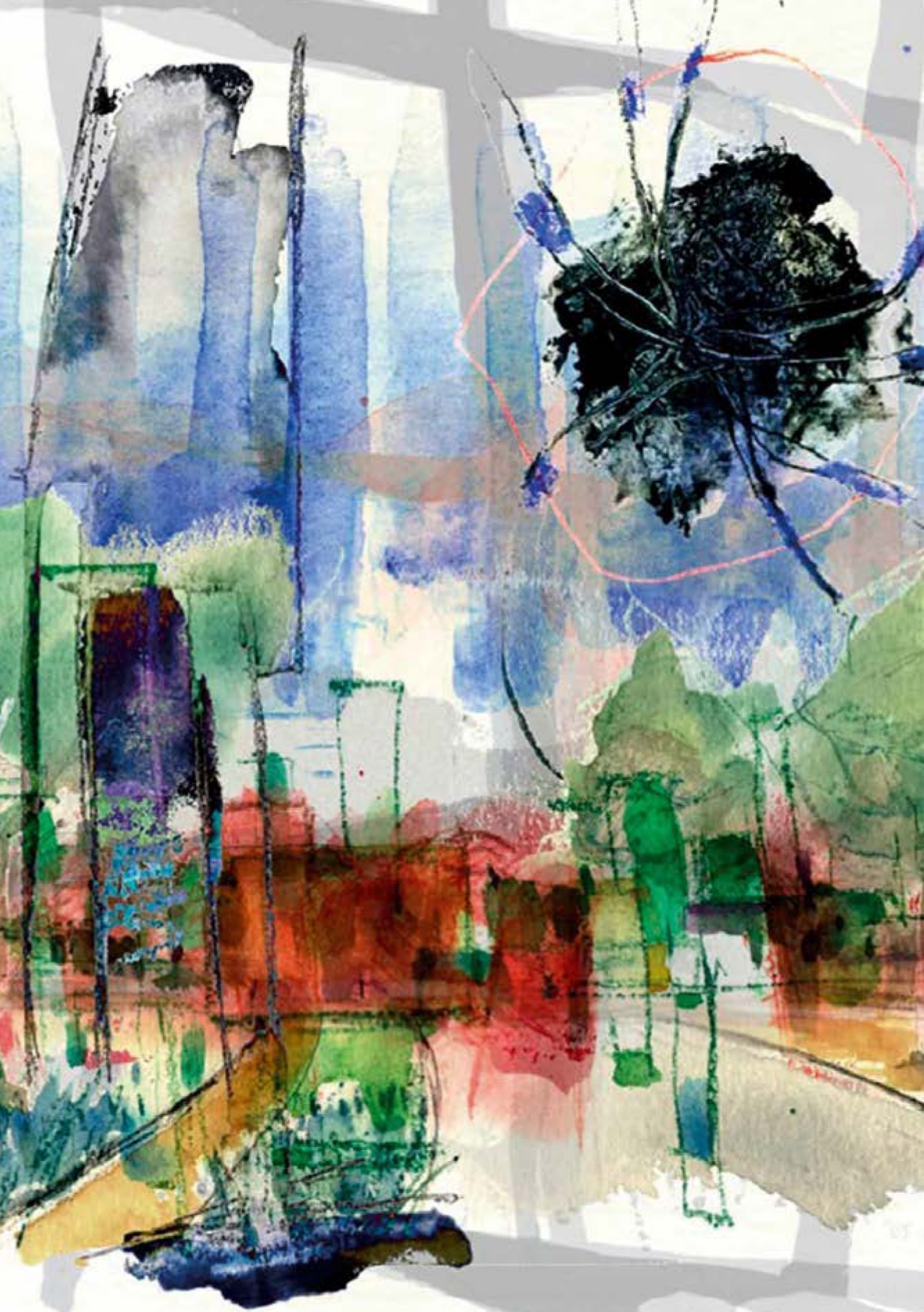
Udržitelný rozvoj na místní úrovni / ECTP-CEU

ECTP-CEU vydal tohoto průvodce, aby plánovačům poskytl praktický návod, jak zavést udržitelný rozvoj do jejich každodenní praxe územního plánování. Průvodce obsahuje tipy na to, co a jak je možné udělat. Mezi plánovači existuje velká shoda, pokud jde o potřebu udržitelného rozvoje a širokou podporu jeho cílů. Přesto se mnoho z nich ve své každodenní práci setkává s problémy. Mohou být přesvědčeni, že udržitelné plánování je potřebné, ale zjišťují, že existuje rozdíl mezi teorií a praktickým použitím. V organizacích zahrnujících mnoho různých disciplín může být obtížné zavést nové zvyklosti.

Patnáct kroků směrem k územní soudržnosti (Fifteen Steps towards Territorial Cohesion)

Vodítko pro územní plánování / Jan Vogelij

Tato kniha poskytuje informace, hlavní sdělení a doporučení, které podporují územní plánovače v jejich regionálních strategických aktivitách. Kniha navazuje na publikaci ECTP-CEU Zkus to takhle, o plánování pro udržitelný městský rozvoj, a na Novou aténskou chartu 2003, které jsou obě zaměřeny na místní úroveň.

Charta evropského plánování

Vize pro evropská města a regiony 21. století

Schválena v Barceloně 22. dubna 2013

Autoři

Vincent Goodstadt
Luc-Emile Bouche-Florin
Paulo Correia

Ilustrace

Yves Fauvel

Překlad

Kateřina Kuchařová
Josef Morkus

Redakce

Lubor Fridrich

Vydaly

Ministerstvo pro místní rozvoj
Ústav územního rozvoje
2014

Anglický a francouzský originál je dostupný na www.ectp-ceu.eu

Creating our futures

ECTP-CEU

European Council of Spatial Planners
Conseil européen des Urbanistes

ECTP-CEU – Evropská rada urbanistů

(The European Council of Spatial Planners – le Conseil Européen des Urbanistes)

Evropská rada urbanistů byla založena v roce 1985. Sdružuje 25 asociací a institucí územního plánování z 23 evropských zemí a další členy. Je zastřešující organizací poskytující svým členům rámec pro zviditelnění, pro uznání významné společenské role, pro praxi plánování a rozvoj evropského území a pro výuku, další profesní rozvoj a vymezení pracovní odpovědnosti.

ECTP-CEU stanovuje standardy vzdělávání a profesionálního chování evropských plánovačů. Zapojuje se do dialogu s místními, národními a evropskými vládami. Identifikuje a oceňuje příklady dobrého plánování po celé Evropě.

Členem ECTP-CEU za Českou republiku je Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR.

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

ÚSTAV
ÚZEMNÍHO
ROZVOJE